

JUHLAJULKAISU

**SUOMALAINEN
LAKIMIESYHDISTYS**

1898 · 22/10 · 1948

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

TOIMITUSKUNTA:

AARNE REKOLA

V. MERIKOSKI

TAUNO TIRKKONEN

ILMARI MELANDER

TYRVÄÄN KIRJAPAINO OY - VAMMALA 1948

ISSN 0356-7222

ISBN 978-951-855-702-2 (PDF)

Pehr Evind Svinhufvud

1861—1944

Yli neljä vuotta on siitä kulunut, kun koko kansamme ihailema ja kunnioittama »Ukko Pekka» laski harmaan päänsä ikuiseen lepoon. Hän pääsi näkemästä niitä raskaita aikoja, joita kansaamme sen jälkeen on kohdannut. Viimeiseen asti häntä ylläpiti usko oikeuden voittoon, oikeuden, jonka puolesta hän koko elämänsä taisteli.

Kun suomalainen lakimiesyhdistys 50-vuotisen toimintansa johdosta toimittaa erityisen juhlaulkaisun, on sen kunnia-asia palauttaa mieliin tämän kansallisen suurmiehen, yhdistyksen perustajiin kuuluneen ja sen ensimmäisen puheenjohtajan (1898—1903) ja kunniajäsenen muisto.

Svinhufvud oli lakimies, lakimies, joka oli syvän oikeustajunnan läpikokema. Ja tällä alalla oli hänellä perusteelliset tiedot ja laaja käytännöllinen kokemus sen eri aloilta. Filosofiaan ja lakitiedetten kandidaattitutkinnot suoritettuaan ja tultuaan varatuomariksi hän palveli Turun hovioikeudessa kohoten asessoriksi, oli lainvalmistelukunnan jäsenenä, Heirolan ja sitten Lappeen tuomiokunnan tuomarina ja vihdoinkin maan lakien ylimpänä valvojana, prokuraattorina, toimipa hän jonkun aikaa asianajajanakin.

Istuessaan tuomarinpöydän takana jyrkänä, rauhallisena, kansanomaisena, huumorinpilke hyväntahtoisissa silmissään oli hän oikean suomalaisen tuomarin perikuva. Missä hän kärejä istui, siellä oli kansamme istuvaa oikeutta puhutellessaan käyttämä sanantapa »korkia laki ja oikeus» täysin paikallaan.

Lakikirja ei ollut Svinhufvudille kuollutta tekstiä. Sen hän otti mukaansa karkoitusmatkalleen kaukaiseen Siperiaan. Siitä hän itse sanoo: »Se oli tavallinen lakikirja, 1734 vuoden lakikirja, se on selvä, mikäs se

muuten olisi ollut. Se on sentään suurenmoinen, kun sitä saa rauhassa lukea ja vertailla ja pääsee syventymään ja perehtymään siihen. Sitä voi juristi lukea kuinka paljon hyvänsä ja aina siitä lähtee uutta irti. Jos tuli ikävä ei tarvinnut muuta kuin ottaa se käsille vain, kyllä siinä aina sui ajan kulumaan.»

Niin, lakimies hän oli. Siihen predestinoivat hänet luontainen lahjakkuus, epätsekkyys ja syvä velvollisuuden tunto. Kun tähän vielä liittyi palava isänmaanrakkaus, niin hän oli itseoikeutettu johtaja niissä taisteluissa, joita raskaina sortovuosina käytiin venäläistyttämistä vastaan.

Ja tätä taistelua hän kävi miehekkään olemuksensa koko voimalla. Kahdesti hänet erotettiin virastaan ja lopuksi karkoitettiin Siperian kaukaiseen kolkkaan, jossa hän sai oleskella yli puoli kolmatta vuotta. Mutta mikään ei häntä masentanut eikä saanut häntä horjumaan siltä kannalta, jolle hän oli asettunut, lain ja oikeuden kannalta; turhat olivat ystävien varoitukset, turhat viranomaisten kostotoimenpiteet. Svinhufvudia ylläpiti hänen luja uskonsa oikeuden lopulliseen voittoon.

Maan ja kansansa palvelukseen hän aina oli altis. Sukunsa edustajana hän otti osaa säätyvaltiopäiviin, ollen niitä, jotka ensimmäisinä käytti suomen kieltä ritaristossa ja aatelistossa. Hän oli useampia kertoja kansun valitsemana edustajana yksikamarisessa eduskunnassa, toimien sen ensimmäisenä puhemiehenä jatkuvasti moneen otteeseen ja loi suuntaviivat eduskunnan sisäiselle järjestykselle ja toimintamuodoille. Puhemies-toimestaan hän luopui, kun hän ei suostunut vastauksessa valtaistuinpuheeseen pidättymään arvostelemasta venäläistyttämistoimenpiteitä.

Mutta niin merkittävää kuin Svinhufvudin toiminta lakimiehenä, oikeuksiemme puoltajana ja eduskunnan puhemiehenä olikin, ei ne sittenkään muodosta vielä hänen elämänsä päätehtävää. Siksi tuli Suomen kansan itsenäisyysaatteen toteuttaminen.

Svinhufvud oli se mies, joka 1917 vuoden syksyn myrskyisinä aikoina muodosti n.k. itsenäisyysseenaatin ja sen puheenjohtajana esitti eduskunnalle Suomen itsenäiseksi julistamisen. Itsenäisyyskannamme ei tosin sillä tullut lopullisesti toteutetuksi; se tapahtui vasta raskaan ja verisen vapaussodan jälkeen. Svinhufvudin oli pakko piileksiä maan pääkaupungissa, kunnes hän uhkarohkean ja vaarallisen seikkailun jälkeen pääsi pakenemaan ja saavuttuaan Vaasaan, tarttui jälleen hallituksen ohjaksiin.

Vapaussodan päätyttyä Svinhufvud toimi itsenäisen Suomen ensimmäisenä valtionhoitajana, mutta vetäytyi syrjään, kun poliittisesti muuttuneet olot niin vaativat.

Lapuanliikkeen rauhattomina aikoina hänen lujaa kättään taas kaivattiin ja toimi hän ensin muodostamansa hallituksen puheenjohtajana, kunnes hänet valittiin tasavaltamme presidentiksi. Tähänkään toimeen ei hän suinkaan pyrkinyt. Joku viikko ennen presidentin vaalia kävin hänen puheillaan ja kun hän hyvästellessään lausui, että hän nyt siirtyisi Kotkaniemeen ja voisi kestää ennenkuin tapaisimme, lausuin että toivottavasti tapaisin hänet piankin presidentin linnan valtijana, hän jyrkästi sanoi, ettei sellaista pidä toivoa, sillä hän kaipaa rauhaa ja lepoa.

Vasta presidenttikautensa jälkeen hän pääsi kaipaamaansa Kotkaniemeen lepäämään, mutta teki vielä sotiemme aikoina matkoja rintamille innostaen taistelevaa armeijaamme käynneillään ja ytimekkäillä puheillaan.

Svinhufvud syntyi Sääksmäellä, joten hän jo lapsuudestaan asti joutui läheiseen kosketukseen suomalaisen kansanaineksen kanssa. Sen tyyni rauhallisuus, vakaa olemus ja terve isänmaanrakkaus herättivät syvää vastakaikua hänessä. Svinhufvudista on sattuvasti sanottu, että »hänessä oli Suomen kalliopohjan jyhevyyttä, sen korpien koruttomuutta ja rauhallisuutta, mutta myöskin sen lehtojen ja järvien leppoisuutta». Harva maamme kulttuurisuvusta noussut henkilö on koko olemukseltaan ollut niin perin suomalainen kuin Svinhufvud; hän oli ikäänkuin inkarnatio Suomen kansan parhaista ominaisuuksista. Hänen työnsä ja elämänsä ovat kauniimpia lehtiä kansamme vaiherikkaassa historiassa. Hänen jalo, miehekäs ja vaatimaton persoonallisuutensa on säilyvä esikuvana Suomen lakimiehille polvesta polveen.

Gustaf Ignatius.